

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

โดยธรรมชาติมนุษย์จะต้องอยู่ร่วมกันเพื่อความสมบูรณ์แห่งชีวิต ดังที่นักปราชญ์ในสมัยโบราณหลายท่านได้กล่าวในทำนองเดียวกันไว้ว่า “มนุษย์เป็นสัตว์สังคม” การอยู่ร่วมกันของมนุษย์ในสังคมมีหลายระดับ ตั้งแต่สังคมเล็กๆ จนกระทั่งเป็นสังคมใหญ่คือรัฐหรือประเทศ ซึ่งการอยู่ร่วมกันนี้จะต้องมีการจัดระเบียบสังคมให้เกิดความสงบสุข ยุติธรรม รวมทั้งเพื่อให้เกิดการพัฒนาก้าวหน้าของสังคมอีกด้วย โดยจะต้องมีอำนาจสูงสุดในการควบคุมหรือปกครองในสังคม ซึ่งเรียกว่าอำนาจอธิปไตย ในสมัยโบราณมนุษย์มีความเชื่อมั่นในลัทธิเทวสิทธิ์ หรือ เทพชาติไทย ดังนั้น ประเทศส่วนมากจึงมีการปกครองระบอบราชาธิปไตย ซึ่งพระมหากษัตริย์เป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในการปกครองและบริหารประเทศแต่เพียงผู้เดียว แต่ต่อมาลัทธิเทวสิทธิ์เสื่อมลง และได้เกิดความเชื่อในเรื่องที่คนในประเทศ ทุกคนมีสิทธิ์ในการร่วมกันปกครองประเทศ จึงเกิดการปกครองระบอบประชาธิปไตยขึ้น โดยประชาชนทุกคนในประเทศเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย และมีการจัดตั้งองค์กรที่ประชาชนได้เลือกตัวแทนเข้าไปร่วมกันทำหน้าที่ปกครองและบริหารแทน (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2536 : 1)

ในกรณีของประเทศไทย แต่เดิมตั้งแต่โบราณกาลประเทศไทยมีการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช อันมีพระมหากษัตริย์มีอำนาจในการปกครองบริหารราชการแผ่นดินอย่างสมบูรณ์เด็ดขาดทั้งในทางกฎหมายและในทางปฏิบัติ และกล่าวได้ว่าพระมหากษัตริย์ไทยเปรียบเสมือนเจ้าชีวิตของคนไทยทุกคนจนกระทั่ง ประเทศไทยมีกรุงรัตนโกสินทร์เป็นราชธานี ประเทศไทยได้มีการติดต่อกับประเทศตะวันตกหลาย ๆ ด้าน และมีคนไทยมีโอกาสไปศึกษาต่อในประเทศเหล่านั้น ซึ่งได้รับวัฒนธรรมอย่างมากมายทั้งในด้านการดำเนินชีวิตประจำวันและในด้านการปกครองบริหารราชการแผ่นดิน จึงได้เกิดมีความคิดในด้านการปกครองและบริหารประเทศในระบอบประชาธิปไตยอันมีผล ให้มีการยึดอำนาจในการปกครองแผ่นดิน เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2475 โดยมีบุคคลคณะหนึ่งเรียกตนเองว่า “คณะราษฎร” ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชมาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยมี

พระมหากษัตริย์เป็นประมุขและพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 7 มิได้ทำการขีดขวางแต่ประการใด เพราะเป็นพระราชปณิธานของพระองค์อยู่แล้ว ทำให้ระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชที่ได้ใช้ปกครองประเทศมาสิ้นสุดลง (สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. 2536 : 3)

หลังจากที่ประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้ว ต่อมาวันที่ 27 มิถุนายน 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงลงพระปรมาภิไธย ในพระราชบัญญัติธรรมนูญ การปกครองแผ่นดินสยามชั่วคราว พ.ศ. 2475 ซึ่งนับว่าเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของประเทศไทยที่เป็นหลักในการบริหารราชการแผ่นดิน โดยที่รัฐธรรมนูญฉบับนี้ได้กำหนดให้มีสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจหน้าที่ ในการตราพระราชบัญญัติ และควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน ซึ่งหลักการนี้เป็นส่วนสำคัญของการปกครอง ในระบอบประชาธิปไตย

ประชาธิปไตย อาจมีความหมายทั้งในลักษณะที่แคบและความหมายในลักษณะที่กว้าง ในความหมายที่แคบถือว่า “ประชาธิปไตย” เป็นแต่เพียงรูปแบบการปกครองหนึ่งเท่านั้น แต่มีลักษณะพิเศษคือประชาชนมีสิทธิ มีอำนาจและมีโอกาสที่จะเข้าควบคุมกิจการทางการเมืองของชาติ หรือประชาชนมีอำนาจปกครองตนเองส่วนในความหมายที่กว้างประชาธิปไตยไม่ควรจะมีความหมายเพียงเท่าที่กล่าวข้างต้นเท่านั้น แต่น่าจะหมายถึงปรัชญาของสังคมมนุษย์ หรือวิถีชีวิตที่ยึดอุดมคติ และหลักการบางประการ ซึ่งกำหนดแบบแผนและพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ ในสังคมในกิจการทางการเมือง เศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม (จรรยา สุภาพ. 2528 : 32) ซึ่งความหมายประเภทหลังนี้มุ่งถึงวิถีชีวิตของมนุษย์ ในแบบประชาธิปไตย เช่น กิจกรรมทางการเมืองก็ต้องการให้ประชาชนแต่ละคน มีส่วนในการกำหนดนโยบายในการปกครองบ้านเมือง ในทางเศรษฐกิจก็มุ่งให้ประชาชนมีเสรีภาพในการประกอบทางเศรษฐกิจหรือมิฉะนั้นก็ให้บุคคลได้รับหลักประกันในการดำเนินการทางเศรษฐกิจ หรือได้รับประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ในด้านสังคมก็ต้องการให้ประชาชนได้รับความยุติธรรมทางสังคม ไม่ต้องการให้มีการกีดกันระหว่างกลุ่มระหว่างชนชั้น หรือเกิดระบอบกษัตริย์ในชาติ ส่วนทางวัฒนธรรมก็มุ่งสร้างค่านิยมและแบบแผนประเพณีที่ยึดการประนีประนอม การใช้เหตุผลการยอมรับนับถือคุณค่าและศักดิ์ศรีของมนุษย์ ความเข้าใจและเห็นประโยชน์ส่วนรวม โดยไม่คิดกอบโกยผลประโยชน์ส่วนตัว แต่ฝ่ายเดียว การยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่ชอบธรรม และเหมาะสมกับกาลสมัย ตลอดจนการดำรงชีวิตในลักษณะที่ยอมรับความสำคัญของบรรดาสมาชิกที่อยู่ในสังคมเดียวกัน เป็นต้น (จรรยา สุภาพ. 2528 : 34)

อย่างไรก็ตาม เป็นที่ยอมรับว่าการทำความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะทำได้ง่ายนัก หลายประเทศมีแนวโน้มจะประสบความสำเร็จแต่อาจล้มเหลวในเวลา

ต่อมา วิธีการหนึ่งที่จะทำให้ประชาธิปไตยสามารถพัฒนาไปได้ คือ การทำให้ประชาชนตื่นตัว และ สนใจในกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งได้แก่การเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เรียนรู้ โดยการ ปฏิบัติตามกระบวนการของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการใช้สิทธิ เลือกตั้งสิทธิการเป็นสมาชิกพรรคการเมือง สิทธิที่จะเรียกร้องให้ผู้ปกครองดำเนินกิจการต่าง ๆ อันจะเป็นการคุ้มครองผลประโยชน์ของเขา การเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรม ทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพอย่างยิ่งในการเร่งเร้าให้ประชาชนเกิดความตื่นตัว และอยากเข้า มามีส่วนร่วมทางการเมืองมากยิ่งขึ้น คือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง ท้องถิ่น ซึ่งการปกครองตนเองในท้องถิ่นนั้น นานาประเทศยอมรับว่าเป็นรากฐานสำคัญในการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยของชาติ ซึ่งนักปราชญ์ผู้มีชื่อเสียงคนหนึ่งคือ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) โดยกล่าวไว้ว่า “ประชาธิปไตยต้องเริ่มที่บ้าน และบ้านของประชาธิปไตยก็คือ ชุมชนที่อยู่รอบตัวท่าน” (ประหยัด หงษ์ทองคำ. 2529 : 3)

การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ซึ่งโดยทั่วไป หมายถึงการปกครองซึ่งประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง มีอำนาจอิสระในการปกครอง ตนเองมากน้อยตามที่กฎหมายของรัฐบาลกล่าวจะบัญญัติให้อำนาจไว้ และในหลายประเทศถือว่าการปกครองระบบเทศบาลเป็นรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ฉะนั้น รัฐซึ่งมี การปกครองระบอบประชาธิปไตยก็ย่อมมีการปกครองระบบเทศบาล เพื่อให้สอดคล้องกับคึกคาก การเมืองที่ว่า “การปกครองของรัฐบาล และการปกครองท้องถิ่นจักต้องมีสัดส่วนที่สมดุลกัน มิฉะนั้น ประชาชนจะไม่ได้รับความสุข ความสะดวก และความปลอดภัยโดยบริบูรณ์ กล่าวคือ การปกครองแบบเทศบาลเป็นกำลังสำคัญที่จะอำนวยบริการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของ ประชาชนในด้าน สุขภาพอนามัยความปลอดภัย และสวัสดิการต่าง ๆ ในทางการเมืองนั้น เทศบาลจะเป็นข้อต่ออันแรกของการปกครองระบอบประชาธิปไตย หมายความว่า การปกครอง แบบเทศบาลจะเป็นพลังสำคัญในการเสริมสร้างการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้มั่นคง และ เจริญยิ่งขึ้น (ประสงค์ กาญจนกุล. 2520 : 10) จะเห็นได้ว่า การปกครองท้องถิ่นในรูปแบบ ของเทศบาลนั้น เป็นที่ยอมรับกันทั่วไปว่ามีความสำคัญต่อความเจริญก้าวหน้าของประเทศ รัฐบาล ผู้บริหารงานของประเทศได้ถือเป็นในระดับแรกที่จะต้องส่งเสริมให้องค์การเทศบาลใน ประเทศของตนบริหารงานไปได้โดยมีประสิทธิภาพและประชาชนทั่วทุกประเทศ มีการพัฒนา ชีวิตความเป็นอยู่ ซึ่งมี เทศบาลแต่ละแห่งจึงมีภาระในการปฏิบัติหน้าที่ เพื่อสนองความต้องการ ของประชาชนมากขึ้น

(สมบุรณ์ สุขสำราญ. 2521 : 8) รูปแบบการปกครองท้องถิ่นของไทยมีการปรับเปลี่ยนหลังจาก ที่มีการประกาศใช้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งมาตรา 285 ได้กำหนดให้องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่น และคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งสำหรับคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นนั้น ให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น และให้ดำรงตำแหน่งคราวละ 4 ปี เมื่อรัฐธรรมนูญได้กำหนดไว้เช่นนี้ จึงมีผลทำให้การปกครองท้องถิ่นรูปแบบสุขาภิบาลไม่สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญ เนื่องจากคณะกรรมการสุขาภิบาล ซึ่งทำหน้าที่ทั้งด้านนิติบัญญัติและด้านบริหารส่วนหนึ่งมาจากข้าราชการประจำ ได้แก่ นายอำเภอ ปลัดอำเภอ และกำนันจึงขัดต่อบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตามเพื่อให้มีการเตรียมการปรับเปลี่ยนได้ในเวลาที่เหมาะสม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 มาตรา 334(4) ได้กำหนดให้รัฐต้องดำเนินการให้มีคณะผู้บริหารท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน หรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่นให้ครบถ้วนภายใน 2 ปี นับแต่วันประกาศใช้รัฐธรรมนูญนี้ ซึ่งต้องไม่เกินวันที่ 11 ตุลาคม 2542

เพื่อให้สอดคล้องกับบทบัญญัติดังกล่าวของรัฐธรรมนูญ จึงได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะของสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 ทำให้สุขาภิบาลทั่วประเทศ 981 แห่งเปลี่ยนแปลงฐานะเป็นเทศบาลตำบลทั้งหมด ตั้งแต่วันที่ 25 พฤษภาคม 2542 และในส่วนของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 ได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมจนถึงฉบับที่ 12 พ.ศ. 2546 เพื่อให้สอดคล้องกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ตั้งแต่การจัดตั้งเทศบาล ซึ่งสามารถทำได้โดยทำเป็นประกาศของกระทรวงมหาดไทย องค์การเทศบาลประกอบด้วย สภาเทศบาลและนายกเทศมนตรี โดยกำหนดให้ทั้งสององค์กรมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชน นอกจากนั้น พระราชบัญญัติฉบับดังกล่าว ยังได้มีการแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของนายกเทศมนตรีไว้ ในมาตรา 48 และแก้ไขเพิ่มเติมอำนาจหน้าที่ของเทศบาลตำบลไว้ในมาตรา 50 อีกด้วย การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้ระบบการบริหาร ตั้งแต่โครงสร้างการบริหารงาน รูปแบบองค์กร บทบาทหน้าที่ขององค์กร วิธีการทำงาน ระบบบริหารบุคคล กฎหมาย กฎระเบียบรวมถึงวัฒนธรรม และค่านิยม ซึ่งจะถือเป็นกลไกสำคัญยิ่งในระบบราชการ ซึ่งรวมเรียกว่าวิธีการบริหารจัดการเทศบาล มีการเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ (อมร อ่อนรัชชา. 2546 : 4)

เทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ตั้งอยู่ทางทิศ ตะวันออกเฉียงใต้ของจังหวัดมหาสารคาม ห่างจากจังหวัดมหาสารคาม 40 กิโลเมตร ได้รับการยกฐานะจากสุขาภิบาลหนองแสง เป็นเทศบาลตำบลหนองแสง เมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม 2542 โดยพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาล พ.ศ. 2542 (ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 116 ตอนที่หก วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2542) การปรับเปลี่ยนครั้งนี้ทำให้มีการเปลี่ยนแปลง อำนาจหน้าที่ด้านการบริหาร ซึ่งเดิมสุขาภิบาลหนองแสงมีนายอำเภอ ซึ่งเป็นข้าราชการประจำเป็นประธานบริหาร มีข้าราชการประจำส่วนหนึ่ง และนักการเมืองที่ได้รับการเลือกตั้งจากประชาชนอีกส่วนหนึ่งบริหารงาน ต่อมาหลังจากที่มีการยกฐานะเป็นเทศบาล ตำบลมีการ บริหารงาน โดยคณะเทศมนตรีซึ่งมีนายกเทศมนตรีและเทศมนตรีมาจากสมาชิกสภาเทศบาล และมีการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 มาตรา 48 ทวิ กำหนดให้เทศบาลมีนายกเทศมนตรีคนหนึ่ง มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชน ทำให้เทศบาลตำบลหนองแสง มีนายกเทศมนตรี ที่มาจากการเลือกตั้ง โดยตรงของประชาชนตั้งแต่ ปี 2547 เป็นต้นมา

ภายใต้การบริหารงานของนายกเทศมนตรีที่มาจากการเลือกตั้งโดยตรงคนแรก (นายประภาส กิจจินดาโอภาส) ได้กำหนดการพัฒนาทั้งด้านการเมืองเศรษฐกิจและสังคม เป็นนโยบายของเทศบาลตำบลหนองแสง ตามอำนาจหน้าที่ที่กำหนดไว้ในมาตรา 50 ของพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 โดยในด้านเศรษฐกิจ นั้น เทศบาลตำบลหนองแสงได้จัดทำโครงการสุขาภิบาลอาหารและตลาดสดน่าซื้อ มีวัตถุประสงค์เพื่อยกระดับตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง เป็นตลาดสดน่าซื้อให้ได้ตามเกณฑ์ มาตรฐานระดับดีถึงดีมาก ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายเร่งด่วนของรัฐบาลในกิจกรรม ความปลอดภัยด้านอาหาร เป็นนโยบายที่สนับสนุนให้องค์กรปกครองท้องถิ่นที่มีตลาดเป็นของตนเองได้มีบทบาทที่สำคัญในการพัฒนาตลาดให้ได้ตามตามเกณฑ์มาตรฐานการพัฒนา และยกระดับตลาดสดตามเกณฑ์มาตรฐาน

ในปี 2548 เทศบาลตำบลหนองแสง ได้ตระหนักและเล็งเห็นความสำคัญในเรื่องนี้ จึงได้สนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาปรับยกระดับตลาดสด สถานประกอบการ ร้านอาหารและแผงลอยภายในตลาดสดของเทศบาล และในเดือนกุมภาพันธ์ 2548 จังหวัดมหาสารคาม ได้มีโครงการประกวดคัดเลือกตลาดสดดีเด่น ประจำปีปี 2548 โดยเชิญชวนผู้ประกอบการตลาดทั้งที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานราชการและของเอกชนเข้าร่วมประกวด ตลาดสดเทศบาลตำบล หนองแสงได้เข้าร่วมประกวดคัดเลือกตามโครงการฯ และผลการตัดสินจากคณะกรรมการ

คัดเลือกตลาดสดดีเด่น ประจำปี 2548 จังหวัดมหาสารคาม ให้ตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้รับรางวัลชนะเลิศตลาดสดดีเด่น ประจำปี 2548 ของ จังหวัดมหาสารคาม และนายกเทศมนตรีตำบลหนองแสง (นายประภาส กิจจินดาโอกาส) ได้ เข้ารับ โล่เกียรติคุณตลาดสดดีเด่นจากรองนายกรัฐมนตรี (ดร.สมคิด จราตุศรีพิทักษ์) เมื่อวันที่ 26 กันยายน 2548 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์บอลรูม ศูนย์แสดงสินค้าและการประชุมอิมแพค เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร (เทศบาล ตำบลหนองแสง. 2549 : 30)

หลังจากที่ได้รับรางวัลดังกล่าว เทศบาลตำบลหนองแสงได้ดำเนินการพัฒนา และปรับปรุงตลาดสดมาเป็นลำดับ ในปี 2549 ได้มีการจัดตั้งชมรมตลาดสดขึ้น มีสมาชิก ประกอบด้วยพ่อค้า-แม่ค้าที่มาใช้บริการตลาดสดของเทศบาล ปัจจุบันมีสมาชิกจำนวน 308 คน และได้ใช้บริการตลาดสดของเทศบาลในการจัดจำหน่ายสินค้าให้กับประชาชนเป็นประจำหรือ อาจกล่าวได้ว่าทุกวัน ตลอดระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมาหลังจากประกาศผลการประกวดที่ได้รับ รางวัลชนะเลิศ ยังไม่มีหน่วยงานราชการหรือเอกชนได้ดำเนินการสำรวจความพึงพอใจของ สมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง จึงไม่ทราบว่ามี 1 ปี ที่ผ่านมากการบริการ ด้านตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง ทำให้สมาชิกมีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด

เพื่อให้การพัฒนาการให้บริการด้านตลาดสดของเทศบาลให้กับสมาชิกชมรมตลาด สดเทศบาลตำบลหนองแสงมีความพึงพอใจยิ่งขึ้น ผู้วิจัยในฐานะผู้ดำรงตำแหน่งนายกเทศมนตรี ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม มาตั้งแต่ปี 2547 และเป็นผู้ริเริ่มการ พัฒนา ตลาดสดของเทศบาลจนได้รับรางวัลชนะเลิศจากการประกวดในครั้งนั้นเห็นว่าควรศึกษา ความ พึงพอใจการให้บริการด้านตลาดสดของเทศบาลจากผู้รับบริการ โดยตรงคือ สมาชิก ชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสงเกี่ยวกับการให้บริการตลาดสดของเทศบาลด้านต่าง ๆ ว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับใด และผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่า ข้อเสนอที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ จะสามารถใช้เป็น ข้อมูลในการพัฒนาตลาดสดของเทศบาลให้มีมาตรฐานอยู่ในระดับสูงขึ้นไป ซึ่งในอนาคตอาจจะเป็นศูนย์กลางตลาดให้กับชุมชนท้องถิ่นในการซื้อขายสินค้า ซึ่งถือได้ว่าเป็นอีกแนวทางหนึ่งของการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของสมาชิกชมรมตลาดสดต่อการให้บริการตลาดสด ของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของสมาชิกชมรมตลาดสดที่มีเพศ รายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่ค้าขายในตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสงแตกต่างกันต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. ความพึงพอใจของสมาชิกชมรมตลาดสดต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุมจังหวัดมหาสารคาม อยู่ในระดับมาก

2. สมาชิกชมรมตลาดสดที่มีเพศ ระดับรายได้ต่อเดือน และระยะเวลาที่ค้าขายในตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง แตกต่างกันมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ขอบเขตการวิจัย

1. ด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยความพึงพอใจของสมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสงต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดซึ่งปรับจากรอบแนวคิดของมณีวรรณ ต้นไทย (2533 : 65-66) และเกณฑ์ตลาดดี มีมาตรฐานของสำนักงานท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคาม (2548 : เอกสารแผ่นปลิว) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยปรับให้อยู่ในด้านคุณภาพของการบริการดังนี้

- 1.1 ด้านความสะดวกที่ได้รับ
- 1.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ
- 1.3 ด้านคุณภาพของการบริการ
- 1.4 ด้านระยะเวลาในการดำเนินการ
- 1.5 ด้านข้อมูลทั่วไป

2. ด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ สมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 308 คน (สถิติ : เทศบาลตำบลหนองแสง เมื่อวันที่ 30 กันยายน 2549)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ คุณลักษณะทั่วไปของสมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม แบ่งเป็น

3.1.1 เพศ

3.1.2 รัศับรายได้ต่อเดือน

3.1.3 ระยะเวลาที่ค้าขายในตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ รัศับความพึงพอใจของสมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสงต่อการให้บริการตลาดสดของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 ด้าน คือ

3.2.1 ด้านความสะดวกที่ได้รับ

3.2.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ

3.2.3 ด้านคุณภาพของการบริการ

3.2.4 ด้านระยะเวลาในการดำเนินงาน

3.2.5 ด้านข้อมูลทั่วไป

4. ระยะเวลาในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีระยะเวลาในการดำเนินการ ตั้งแต่เดือนมีนาคม 2550 –

พฤษภาคม 2550

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **เทศบาลตำบล** หมายถึง เทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติเปลี่ยนแปลงฐานะสุขาภิบาลเป็นเทศบาลตำบล พ.ศ. 2542

2. **ตลาดสดเทศบาล** หมายถึง ตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

3. **สมาชิกชมรมตลาดสด** หมายถึง สมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งดำเนินกิจการเกี่ยวกับการขายสินค้าในตลาดสดเทศบาลเป็นประจำ จำนวน 308 คน

4. **เจ้าหน้าที่** หมายถึง เจ้าหน้าที่ของเทศบาล ตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

5. ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของสมาชิกชมรมตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม 5 ด้าน ประกอบด้วย

- 5.1 ด้านความสะอาดที่ได้รับ
- 5.2 ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ
- 5.3 ด้านคุณภาพของการบริการ
- 5.4 ด้านระยะเวลาในการให้บริการ
- 5.5 ด้านข้อมูลทั่วไป

6. การให้บริการด้านความสะอาดที่ได้รับ หมายถึง การที่เทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดบริการดังนี้ สถานที่ตั้งของตลาดสะอาดในการเดินทางมีสถานที่จอดรถพอเพียง ภายในบริเวณตลาดมีความสะอาดในการวางสินค้า ที่จำหน่ายสินค้าเพียงพอ ทางเดินภายในตลาดกว้าง ทางเข้าออกตลาดสะอาด มีป้ายประชาสัมพันธ์ประเภทสินค้า

7. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ หมายถึง เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ดังนี้ การแต่งกายของเจ้าหน้าที่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ใช้วาจาสุภาพ เจ้าหน้าที่กระตือรือร้นในการให้บริการ เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างสม่ำเสมอ เจ้าหน้าที่ให้ความช่วยเหลืออย่างรวดเร็วกรณีมีปัญหา

8. ด้านคุณภาพของการบริการ หมายถึง การที่เทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดบริการดังนี้ โครงสร้างและหลังคาของตลาดมีความมั่นคงแข็งแรง ภายในตลาดมีการระบายอากาศดี น้ำประปาสะอาดและเพียงพอ การจัดระบบการวางสินค้านั้นมีระเบียบ ที่วางจำหน่ายสินค้าประเภทอาหารเหมาะสม มีระบบป้องกันสัตว์และแมลงที่เป็นพาหะนำโรค มีการป้องกันน้ำท่วมขังบริเวณตลาด ท่อระบายน้ำกว้างและระบายน้ำได้ดี ห้องน้ำสะอาดห้องน้ำบริการมีพอเพียง มีการทำความสะอาดตลาดสม่ำเสมอ มีเครื่องดับเพลิงพอเพียง เครื่องดับเพลิงติดตั้งในที่ที่เห็นได้ง่าย มีป้ายเชิญชวนการรักษาความสะอาด

9. ด้านระยะเวลาในการให้บริการ หมายถึง การที่เทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดบริการที่เกี่ยวข้องกับตลาดสด ดังนี้ การกำหนดขั้นตอนในการให้บริการไว้ชัดเจน มีการกำหนดเวลาในการให้บริการด้านต่าง ๆ การบริการแล้วเสร็จตามเวลาที่ประกาศไว้ การแก้ไขปัญหาต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็ว การให้บริการมีความ ต่อเนื่อง

10. ด้านข้อมูลทั่วไป หมายถึง การที่เทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม

จังหวัดมหาสารคาม ได้จัดบริการข้อมูลเกี่ยวกับตลาดสด ดังนี้ การบริการข้อมูลเพียงพอ ข้อมูลที่ได้รับถูกต้องชัดเจน ข้อมูลที่ได้รับทันสมัย เปิดโอกาสให้สอบถามข้อมูลเพิ่มเติมได้ มีการเผยแพร่ข้อมูลทางเสียงตามสาย มีการปรับปรุงข้อมูลเป็นปัจจุบันเสมอสามารถตรวจสอบข้อมูลได้สะดวกรวดเร็ว

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยจะใช้เป็นข้อมูล ในการปรับปรุงการให้บริการตลาดสดเทศบาลตำบลหนองแสง ให้อยู่ในระดับที่มากขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัยการให้บริการด้านอื่น ๆ ของเทศบาลตำบลหนองแสง อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY